

متأسفانه پس از راه‌اندازی و در ادامه فعالیت‌های صنفی خانه سینما، مسؤولانی عهده‌دار رهبری خانه سینما شدند که به مرور از اهداف صنفی و توجه به هنرمندان غافل شده و گرایش به مسائل سیاسی و تجاری را در دستور کار خود قرار دادند

جبار آذین، کارشناس و منتقد فرهنگی از وضعیت بازیگران پیشکسوت می‌گوید

هنرمندان؛ قربانی فعالیت‌های حاشیه‌ای خانه سینما

جبار آذین نویسنده، منتقد و کارشناس فرهنگ است. او که فارغ‌التحصیل رشته سینما است، فعالیت هنری خود را با تأثیر نزد نعمت‌ا... پروند اسداللهی، سینما و کارگردانی زیر نظر بهرام بیضایی و قصه و نمایشنامه‌نویسی را با غلامحسین ساعدی، گوهر مراد و اکبر رادی فراگرفت؛ و همچنین بازیگری را زیر نظر پرویز فنی زاده و عزت‌ا... انتظامی آموخته است.

آذین از جمله منتقدین و کارشناسان فرهنگی است که سروصدای زیادی ندارد اما در رابطه با مسائل مختلف خیلی دقیق و موشکافانه نظر می‌دهد. در این گزارش با جبار آذین درباره وضعیت معیشتی و اقتصادی بازیگران پیشکسوت و شناخته‌شده سینما صحبت کرده‌ایم، بازیگرانی که گرد پیری به چهره‌شان نشسته و دیگر مثل سابق جایی در بیلبوردها ندارند اما هنوز برای مردم عزیز به شمار می‌آیند. شاید مهم‌ترین پرسش ما از جبار آذین در رابطه با نهادی است که باید پشتیبان این هنرمندان باشد.

جبار آذین معتقد است تعداد زیادی از بازیگران با سابقه و پیشکسوت در حال فراموش شدن هستند و خبر زیادی از اوضاعشان نیست. «حیات سینما و تلویزیون کشور و همچنین در امتداد آن، هنرهای نمایشی و تئاتر، بالندگی خود را مدیون هنرمندان پیشکسوتی هستند که سال‌های سال در شرایط سخت و دشوار فرهنگی و مشکلات مالی در عرصه هنر فعالیت کرده‌اند. از همین رو، سال‌ها بود که اهالی سینما و هنر و به ویژه بازیگران برای آنکه مکانی برای گردهمایی هنرمندان در کشور ایجاد شود، بحث‌ها و مناظره‌های مختلفی را شکل می‌دادند.»

صنف بازیگران؛ صنف منزوی

آذین به عنوان یک منتقد صاحب نظر و با سابقه، راه‌اندازی مکانی به نام خانه صنوف سینمایی برای رسیدگی به امور شغلی، فرهنگی و زندگی هنرمندان در ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی را گام موثری ارزیابی می‌کند. «با راه‌اندازی این خانه، در بخشی از هنرمندان برای فعالیت‌های بیشتر و توجه به امور هنری و زندگی آنها امیدواری ایجاد شد. اما متأسفانه در ادامه فعالیت‌های صنفی این خانه، مسؤولانی عهده‌دار رهبری خانه سینما شدند که به مرور از اهداف صنفی و توجه به هنرمندان غافل شده و گرایش به مسائل سیاسی و تجاری را در دستور کار خود قرار دادند. به همین دلیل بسیاری از هنرمندانی که در صنوف مختلف خانه سینما گرد آمده بودند، از این خانه اظهار گلایه و قطع امید کردند.»

آذین می‌گوید در میان صنوف خانه سینما، صنف بازیگران جایگاه ویژه و شاخصی دارد که اداره و هدایت و حمایت این صنف با توجه به حضور پیشکسوتانی که همچنان در حاشیه‌های هنر به امور هنری می‌پردازند، باید در سرفحوه فعالیت‌های صنفی آنها قرار می‌گرفت،

«اما این صنف هم در لا به لای چرخ‌نده‌های بی‌توجهی اداره‌کنندگان خانه سینما دچار انزوای و فراموشی شده‌اند. با آن که در میان اعضای این صنف و رهبری‌کنندگان آن هنرمندان شایسته هم حضور دارند، اما غفلت آنها از توجه به امور پیشکسوتان و هنرمندان بزرگی که سینمای کشور را شکل داده و هنوز هم مورد توجه و احترام جامعه‌اند، سبب شده تا در اوضاع نابسامان سینما متأسفانه به دلیل حضور برخی هنرمند نام‌ها و تولید فیلم‌های صرفاً بازاری و نازل، جای هنرمندان قدیمی، حرفه‌ای و حتی جوانان فعال عرصه هنر خالی باشد.»

وضعیت نامناسب نخستین کارگردان زن سینمای ایران

آذین معتقد است «اگر چه در مناسبت‌های مختلف، صنف بازیگران یا گروه‌هایی از هنرمندان در کنار فعالیت‌های سینمایی و توجه به زندگی هنرمندان، از پیشکسوتان حال و سراغ گرفته یا مراسمی در پاسداشت آنها برگزار کرده‌اند، با این همه همچنان هنرمندان و در رأس آنها بازیگران جزو قربانیانی هستند که پیوسته مورد بی‌اعتنایی قرار دارند.

عده‌ای از همین بازیگران در خانه‌های خود که در واقع منازل استیجاری هستند، با فقر مالی دست و پنجه نرم می‌کنند. عده‌ای دیگر با بیماری، انزوای و بیکاری دست به گریبان هستند. لازمه توجه به این هنرمندان، فعال بودن صنف بازیگران و همچنین خانه سینماست که از فعالیت‌های صنفی و فرهنگی فاصله گرفته است. نگاهی گذرا به

زندگی هنرمندانی چون محمدعلی کشاورز و شهلا ریاحی که از نخستین بازیگران زن و نخستین کارگردان زن سینمای ایران است، وضعیت نه چندان مناسب بازیگران پیشکسوت را نمایان می‌کند. او می‌گوید این هنرمندان در شرایطی قرار دارند که نیازمند رسیدگی و دلجویی و پاسداشت و حمایت‌های شایسته فرهنگی و در صورت نیاز، مادی هستند. «اما همچنان ما شاهد کم‌اعتنایی، بی‌توجهی و فعالیت‌های کاذب خانه سینما و نادیده گرفتن این هنرمندان هستیم که این لکه سیاهی در کارنامه سینمای کشور است، سینمایی که حیات و بالندگی خود را مدیون هنرمندان و پیشکسوتان است. متأسفانه خبرهایی که از این هنرمندان با سابقه به گوش می‌رسد، نشان‌دهنده اوج ناراحتی آنهاست. این قدر مسؤولان سینما و فرهنگ ما غرق مسائل مادی و... شده‌اند، اصلاً یاد برده‌اند که خودشان از کجا آمده‌اند و چه وظایفی دارند.

به خاطر همین هم بعضی از این هنرمندان دچار فقر مالی شدیدی هستند و حتی نمونه‌هایی داشته‌ایم که صاحبخانه اثاث یک هنرمند را بیرون ریخته یا کارشان به دادگاه کشیده و بر اثر نداشتن زندگی‌شان متلاشی شده است.» این کارشناس با تجربه معتقد است این مسائل باید مورد توجه قرار بگیرد و بی‌اعتنایی به معیشت هنرمندان، یک فاجعه فرهنگی است. «امیدواریم یک جوری یک جایی یک تلنگری زده شود تا شاهد برقراری عدالت اجتماعی و اقتصادی برای هنرمندان باشیم.»

تصویری از دیدار اعضای صنف بازیگران و صنف عکاسان سینما